

Presentació del "Quaderns de la Selva" a Vilobí d'Onyar, 1985.

PUBLICAR DES DE COMARQUES

JENAR FÈLIX I FRANQUESA

a producció bibliogràfica de les comarques gironines abasta tres tipologies editorials, segons l'ens que tingui cura de la iniciativa: les institucions, les entitats i les editorials privades.

El panorama editorial

Ara mateix, les institucions tenen un paper molt important en aquest camp. Ens referim, en concret, als ajuntaments, la Diputació de Girona i, cada cop més, als consells comarcals.

La Diputació i l'Ajuntament de Girona han estat, tradicionalment, els centres de major producció. L'Ajuntament s'ha centrat més en temàtica ciutadana, mentre que la Diputació ha tractat el conjunt del territori i ha assumit, en moltes ocasions, les iniciatives editorials dels ajuntaments amb menys recursos. La producció d'ambdues institucions és remarcable en el conjunt del territori: inclou una gran varietat de temàtiques, de caire bàsicament informatiu i assagístic, que tanmateix no descuida altres gèneres.

En cal destacar, per la seva vàlua intrínseca i per la incidència que han tingut com a model per a d'altres col·leccions, els «Quaderns de la Revista de Girona», editats conjuntament per la Diputació i la Caixa de Girona, actualment amb 64 títols al mercat. També mereix reconeixement la «Col·lecció Vayreda», sobre recursos pedagògics.

La producció de l'Ajuntament gironí ressalta per la diversitat de títols i temàtiques, dirigides a un públic molt divers. D'entre els temes hem d'esmentar el del Call, i que ha generat diferents volums. Per a un públic més reduït i especialitzat, hi ha els volums sobre «Imatge i recerca històrica». Amb un caire més popular, s'editen els «Quaderns d'història de Girona».

La resta d'ajuntaments tenen una producció variable. Destaquen les iniciatives de l'Ajuntament de l'Escala, amb la interessant col·lecció de carpetes fotogràfiques de «L'Esquirol»; l'Ajuntament de Banyoles, amb la col·lecció «Els llibres del Tint», de narrativa; l'Ajuntament de Palafrugell, amb els «Quaderns de Palafrugell», etc. La majoria de consistoris disposa, tanmateix, d'una producció més modesta i menys cohesionada.

És remarcable la incorporació dels consells comarcals en el panorama editorial, amb una producció dirigida a les comarques sobre materials diversos: itineraris, rutes, etc. Han elaborat documents en aquest sentit els consells comarcals del Pla de l'Estany, el Baix Empordà, el Gironès i la Selva.

Les entitats, i concretament els centres d'estudis, han efectuat edicions de manera més modesta i discreta en el camp dels treballs i estudis d'investigació, en forma d'annals –reagrupant un bon nombre d'articles variats en

Rosa Alsius

Acte de cessió de la majestat romànica al MACB per part del Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles, 1996.

volums de periodicitat establerta— i de monografies. Molts centres d'estudi amb producció editorial regular estan integrats en el Patronat Francesc Eiximenis.

Mereix menció a part la Universitat de Girona, amb una producció remarcable pel seu volum, per bé que destinada a un públic específic, dins la qual s'inclouen col·leccions com l'«Estudi General» o «Scientia Gerundensis».

Un bon nombre d'entitats professionals editen esporàdicament, com el Col·legi d'Arquitectes, el Col·legi de Veterinaris, etc.

Les editorials privades a Girona no s'han distingit per la seva regularitat i producció, a diferència d'altres situades en diferents punts de Catalunya. Tanmateix, hi ha un important substrat d'autors gironins que publiquen majoritàriament en editorials foranes. Destaca la regularitat de Brau Ed., que recull la producció i línia de Carles Vallès Ed. a Figueres des de principi dels 80. Els intents poc afortunats de vertebrar una editorial genuïnament gironina passen per la iniciativa d'Edicions del Pèl, de Salt, als anys 80, i d'El Pont de Pedra als 90. Actualment, L'Eix Ed. se'ns ofereix amb una estructura i planificació que, tot i la seva escassa producció, presenta bones expectatives. Ed. El Bassegoda i l'Ed. de Batet, a Olot, o Ed. del Baix Empordà, a Palafrugell, editen més esporàdicament.

És inevitable renunciar a esmentar totes les iniciatives editorials gironines per la gran dispersió existent i perquè no és aquesta la finalitat de l'article, que només pretén esbossar aquest sector, sovint laberíntic.

Cal remarcar, també, la presència d'editorials barcelonines en el panorama gironí: Columna, Empúries, Joventut

o l'Abadia de Montserrat, intensificada principalment des de la meitat dels 90.

Un bon nombre de publicacions sorgeixen a redós dels impressors. Sol tractar-se d'aventures comercials d'iniciativa particular, amb més o menys fortuna. Moltes publicacions provenen d'Alzamora i Aubert, a Olot, de Palahí i Dalmau, a Girona, o de Montserrat, a Figueres, per esmentar-ne algunes.

El paper de l'editor

Aquest ventall impressionant del que podríem anomenar microproducció presenta tares endèmiques que, de ben segur, seran difícils d'eradicar. Per bé que la voluntat de l'editor és, per norma, arribar al màxim de públic potencial possible, aquest objectiu només s'aconsegueix en comptades ocasions.

Diríem que el paper de l'editor, dins la seva ambigüitat, ha estat poc respectat i menysvalorat. Qualsevol iniciativa en aquest sentit necessita un cap editorial, amb una important funció de recerca que estructurí, doni sentit i coordini les parts, i un consell assessor que seleccioni les obres. Un ventall tan ingent d'iniciatives no permet una estructura editorial sòlida i provoca, al capdavall, el desconcert del públic al qual van dirigits els textos, l'emissió de l'obra segons la disponibilitat dels cercles reduïts de l'entitat, i grans buits en el panorama editorial del territori. Tot plegat, amantit amb tiratges molt limitats que li resten competitivitat. Només les entitats de més producció, com l'Ajuntament de Girona, la Diputació o la Universitat —i

Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles. Visita a la Ciutadella de Roses, 1996.

algunes editorials privades— esbossen aquesta estructura.

Els centres d'estudis, tot i la seva labor, no poden més que relligar estudis de vàlua i temàtica desiguals, i són forçats a dependre directament dels socis i dels ajuts institucionals. En aquest aspecte, es fa necessària una profunda remodelació estructural, i és inajornable l'adequació als canvis en els costums i necessitats culturals de la població. Els annals, entesos com a conjunt d'articles només cohesionats per la referència a una mateixa comarca —l'únic pal de paller que els agrupa—, només tenen interès per al mateix soci de l'entitat que els ha gestat. Potser caldria reconvertir-los en volums temàtics interdisciplinaris de vàlua supracomarcal. Les notícies, actes, apunts culturals, ressenyes, articles breus, etc., s'haurien de formalitzar en butlletins, veritables portaveus de l'entitat. Les monografies, amb un tractament i presentació més d'acord amb els cànons comercials i amb una voluntat pretesament divulgativa, no pas supèrflua, obtindrien la integració normalitzada en el mercat i, alhora, més acceptació pública.

El finançament

En qualsevol projecte editorial, un dels problemes de fons és el finançament. Segons com es resolgui, se'n derivaran altres aspectes. Actualment, el finançament —no pas la recuperació del capital— procedeix abassegadorament de fonts institucionals. Ja hem dit que gran part de la producció editorial a les comarques gironines és d'iniciativa pública: ajuntaments, Diputació, consells comarcals, etc. Una part del finançament dels centres d'estudis també depèn de

les institucions. I línies de finançament establertes per la Generalitat de Catalunya, com el suport genèric al llibre en català, van destinades a editorials privades.

Tot això crea una dinàmica específica que deixa en segon pla la integració del material editat en la xarxa comercial. I aquest aspecte és bàsic tant per a la bona salut del sector com per a la seva qualitat i perspectives de futur. No es tracta pas de negar l'ajut institucional al món del llibre, sinó d'adequar-lo i evitar-ne la degradació. No és desitjable que l'entitat editora perdi l'interès per posar el seu material al mercat perquè el finançament ja estigui resolt mitjançant ajuts institucionals o altres vies alienes al mateix producte. No és sa que, arran de la iniciativa institucional, el preu de venda del llibre sigui inferior al seu mateix cost.

Promoció i distribució

La quantia, per volum econòmic, de les iniciatives editorials afecta directament la promoció del producte. Cal constatar que, un cop posat a la venda, aquest material competirà en els canals comercials amb un ingent nombre de títols capaç de desconcertar el client més interessat. La promoció, entesa com a capacitat de comunicar l'existència d'aquest material, és indestriable d'ell mateix.

En tot això resulta cabdal la figura del distribuïdor, que és qui assegura la comercialització del producte. Tanmateix, el sector demana una remodelació important, tal vegada influït pels canvis experimentats pels costums i estructures de mercat. Ja no es pot parlar d'un simple operador logístic

Inauguració de la restauració del pont de Besalú, 1965.

que dipositi un nombre determinat de volums a les llibreries. Cal transformar el distribuïdor en delegat comercial de l'editor en l'espai geogràfic que constitueix el mercat objectiu. Ha d'esdevenir el promotor de l'editorial, en una tasca que seria cultural i comercial alhora.

Remarquem, en aquest sentit, el «Servei d'Índex Bibliogràfic», que, per iniciativa conjunta de l'empresa gironina Nordest Distribucions i la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana, dona difusió als llibres de contingut local, principalment dels centres d'estudis, en l'àmbit dels Països Catalans. Aquest servei informa, en suport de paper, de la imatge del llibre, de les seves dades catalogràfiques i del seu índex a grups d'associats mitjançant una quota molt assequible.

Aquesta iniciativa, pionera en el sector, ha difós en els darrers dos anys cap a 150 títols. S'han hagut de superar grans diferències entre els centres d'estudis i el món empresarial. Unes diferències estructurals, de recursos humans i econòmics, àdhuc d'objectius, que no sempre són compatibles amb la voluntat divulgativa del Servei. A més, caldrà adequar-lo a les noves tecnologies de tractament i transmissió de la informació, com el suport magnètic i la xarxa Internet.

Cal un esforç entre tots els implicats que assegurí la divulgació del llibre local, generat des de la comarca, que el faci partícip de les necessitats culturals del país i que l'introdueixi en les xarxes comercials normalitzades. En aquest sentit, sempre serà benvingut l'ajut institucional.

Jenar Fèlix i Franquesa és editor i distribuïdor.

PUBLICACIONS NECESSÀRIES

GUILLEM TERRIBAS

En el món del llibre i sobretot per al llibreter hi ha un excés de títols. En general s'editen massa llibres. Això implica que cada dia sigui més difícil el control i el manteniment dels

estocs. Fins i tot, aquesta saturació de títols comporta que moltes vegades el client consumidor es perdi i no sàpiga triar el títol que l'interessa o que necessita per a un determinat moment. Aquest és un problema que tant editorials, escriptors i llibreters estem vivim, discutint... però no s'hi posa remei.

Hi ha el cas de les publicacions locals, d'investigació, d'assaig... que són les que més pateixen aquesta *sobreoferta*, ja que són aquestes publicacions les primeres a desaparèixer de les llibreries i al mateix temps les que els editors no volen publicar, perquè són productes necessaris però al mateix temps minoritaris.

Cal la seva existència o publicació perquè és a través d'aquests llibres que un pot conèixer les seves arrels, la seva història, com avança el país o la reivindicació d'uns personatges o d'uns paisatges.

Per aquest motiu moltes d'aquestes publicacions les editen les administracions (ajuntaments, diputacions, la Generalitat...) o entitats culturals. I moltes vegades tenen una distribució casolana o feta amb molt bona voluntat —o sigui, d'una manera particular—, si és que s'arriben a distribuir (moltes vegades no surten del magatzem de l'entitat que l'ha editat).

També s'ha de dir que, sovint, enmig d'aquestes publicacions locals s'editen algunes publicacions o llibres que tenen un interès molt reduït, per no dir «familiar». I també, amb el suport d'alguna institució, s'editen llibres pagats pel mateix autor que són més memòries o anècdotes personal que altra cosa, i que en moltes ocasions no deixen d'ésser «redaccions» o diaris tan íntims, que només interessin qui ho ha escrit.

Una de les fórmules que aniria bé per a aquest tipus d'edicions seria la coedició. És a dir, que una editorial ja coneguda, amb prestigi i amb una bona distribució, edités aquestes publicacions (creant unes col·leccions adients a cada tema) amb el suport de les institucions. D'aquesta manera tothom hi surt guanyant. S'ha de dir que en alguns casos molt aïllats ja es practica aquest tipus d'edició, però encara és un sistema que s'utilitza poc.

Concretament, i resumint, com a llibreter penso que en una societat que creu en la cultura escrita aquest tipus de publicacions «localistes» són necessàries. I també crec que en el cas de Girona i comarques, en els darrers temps s'han «organitzat» millor les edicions i les seves distribucions.

Guillem Terribas i Roca és llibreter